

amb 283 cases de cristians vells que tributen al Rei (Reglà, p. 106).

ETIM. És evident que es tracta del ll. PAENINSULA, perquè és en una península la situació de la vila; amb la intercalació de la *-k-* entre *s* i *l*, tal com en prov. *isclò*, i en els NLL italians *Ischia*. Però l'àrab, que no tolera grups de 3 consonants, hi ficà una *u* / *o* entremig; a l'àrab es deu també la variant *Pan-* en lloc de *Pen-* que hem constatat en gran part de les mencions antigues i pronúncies populars. Notem un NL homònim en el nom de *Peniche*, ciutat de la costa de Portugal uns 80 k. al N. de Lisboa, ocupant una posició quasi igual a la de Peníscola (Joaq. da Silveira, *RLus.* xxiv, 220); amb *-ã* pron. morisca de la *-A >*, port. *-e*, i ISCL *> ch* com en *macho* MASCULUS. Algunes dades bibliogràfiques en *El Arch.* v, 148, 154.

Peno, V. *Pagna*

PENTINA

Boscúria i partida d'alta muntanya, coberta de boscos, en el Pallars Sobirà, damunt de Gerri i de Baén, fins a la carena que parteix aigües amb el Segre. Oit *boz(g) de pentina*, 1957 en les enq. de Gerri (xxi 116); dossier que se m'ha extraviat quan anava a redactar l'article. Per si no reaparegués en dono redacció provisional, amb les dades que recordo¹ i les conclusions etimològiques a què creia possible arribar; amb les reserves obligades per certes contradiccions i alteracions que em semblava veure-hi en les mencions medievals: en part embullades per errors de còpia dels distrets o interessats monjos i monestirs. Però consta bé la *PRON. MOD.*: bosc o selva de *pentina*, per les meves enqs. de 1957-9, a Gerri, a Baén i en un parell de llogarets damunt Baén. Així com per Verdaguer, que l'anomena en *Canigó*, cant. iv, en el curs de la cavalcada nupcial de Gentil amb Flordeneu, per damunt del Pirineu fins a Collegats, les cascades bellíssimes de Gerri i els boscos de *Pentina*: «De cim en cim, va de Rubió a *Pentina*, / y sota Bresca, en Collegats, li ensenya / la rica *Argentaria* que, en la penya / parà algun geni ab enciseres mans» (v. 119).

Heus aquí, doncs, les *MENCIONS ANT.* amb llur interpretació crítica:

a. 814: «Portella de *Pentina*», afr. O. d'un lloc que pel S. afr. amb la Serra de Boumort (*Bove Mortuo*) (SerranoS. *NHRbg.* p. 10ss.); 866: «ipsa portella de ipsa silva *Pentina*» (Col·le. Moreau II, 52-53re, cf. supra s. v. *Bellera*); 870: «de ipsa portella de ipsa silva petia usque in oratorio Sto. Licerio»;² S. IX: id. *Pentina* bosc (SerranoS., o.c. p. 128); 920: ipsa silva *Pentina* (Abadal, *P. i R.*, 351); 996: *Petina* (mal llegit Pesina) (Abadal o.c. n° 316); *fi S. XI*: donació a Gerri

«de amne *Nochariae* et vado antico q. e. supra castro Erbolone et de *Pentina* et de Molleto et insuper Gerre» (*Cart. Lavaix* § III, 27); 1163: butlla a favor de Gerri: «castrum de Baien, cum ipsa silva, et a l i a silva de *Petina* in solano de Envizino» (SerranoS., o.c. 109, mal llegit *Peruma*). En el *Cpbr.* vg. de l'*ASdUrg.* un *Centina* citat entremig de Cabó i la Baronia de Rialb («Tavarceda») deu ser error per *Pentina*.

Essencialment ha de venir de SILVA ABIETINA 'bosc d'avets' amb *-t-* conservada sorda entre vocals pel pallarès pre-català (*E.T.C.* I, 128j); i fusió de les dues *-A A-*: *Betina* —car *Petina* amb *-et-* i sense la *-n-* és com es troba en tres de les mencions (870, 996, 1165) antigues—; i després *Bentina* propagant-se la nasal. La dificultat que resta de la *p-* no té dimensió prou gran per fer-nos dubtar: alguna inducció fonètica o contaminació, sobretot, potser hi coexistí una Selva *Pinetina*, atès que els pins negres, rojals, pinasses etc. hi abunden tant o més que els pinavets o avets propis, denominant una part d'aquella partida; i a la fi es refundrien els dos noms, aquesta «silva» de pins seria la 1^a de les dues que esmenta la butlla de 1163.

Menys probable, si bé no descartat, fóra suposar-hi un PECTINEA, derivat de PECTEN 'conquilla' (d'on *Pentiner*, nom de sengles caps a la costa de Tossa i de Menorca: vol. I, 228) i cat. comú *pentinar* PECTINARE, PECTINES *> pínens*, *-te*, *-ta*.³

¹ Reaparegudes: van més avall.—² O sigui 'Erboló'. En la col·le. Moreau (II), s'ha interpretat que la titlla valia per *pen* i per *tin*, però és més probable que no tinguéssin l'extraordinari valor duplicat, sinó el normal *tĩ = tin* i volgués dir *Peti<n>a*.—³ Unes terres, prats, borda i cortal de *Pentinado* pertany a Norís de Vall-Ferrera (dret al N. de *Pentina*) figuren en docs. de 1663, 1676 i 1681 i 1759 (Capbreu de Castellarnau, 15, 47). Aquí també hi pot haver un altre cas d'encreuament de ABIETINA amb un derivat col·lectiu de PINU, com PINADO.

PENYA

I variants sobre les quals es dóna prou explicació general en l'article del *DECat.* VI, 432.9ss., i en particular sobre l'arcaic PENA 'rocassa'.

Sobre el toponímic i dialectal *pena* veg. 431a1ss., 431a40ss. Ací no donarem més que una escassa selecció dels NLL compostos i derivats, perquè n'hi ha molts més de recollits, en massa, en els nostres dossiers, i ens hem de limitar a algunes excepcions: on, per un o altre concepte, són desitjables explicacions o bé més dades.